

Politični ogled.

Slovenski kmet na Kranjskem. Na Kranjskem kmečki stan na gospodarskem polju veselo napreduje. Poleg Zadrugne in Gospodarske zveze ima veliko zaslug za ta napredek tudi kranjska e. kr. kmetijska družba. V zadnjih dvajsetih letih se je iz drevesnic te družbe in njenih podružnic oddalo nad pol milijona požlhtojenega sadnega drevja. Travniki se na Kranjskem pridno gojijo in dobi Kranjska dežela na leto na 200 vagonov umetnih gnojil, t. j. več kakor Štajerska in Koroška skupaj. Vsled tega je večja množina na Kranjskem pridelanega sena najmanj milijon kron na leto več vredna. Goved se je glede kakovosti in vrednosti v zadnjih dvajsetih letih najmanj za 25 % zboljšala, torej je prirastek znašal najmanj 10 milijonov kron. Procvituje mlekarstvo na Kranjskem, ki nadkriljuje že večino drugih avstrijskih dežel, daje sedaj deželi na leto poldrugi milijon popolnoma novih dohodkov. Kranjska kmetijska družba je v slovenskih rokah. Štajerska kmetijska družba pa je v nemških rokah in kaj stori ona za naše kmete? In vendar nam „Štajere“ pridiga, da le od Nemcev izhaja ves blagoslov.

Agitacija za razkristjanjenje zakonske zveze. Na Dunaju se je osnoval odbor, ki deluje za to, da bi se razkristjanila zakonska zveza v Avstriji. Ta odbor je sestavljen iz nemških liberalcev, vsenemcev in v velikem številu so zastopani v tem odboru socialni demokratje in judje, kojim se gre pri tej priliki le za lastno korist. Po večini so zastopani v tem odboru ljudje, ki sploh niso kristjani, ali pa so že izstopili iz katoliške cerkve ter imajo glede čistosti zakonskega življenja precej madežev na sebi. V tem odboru pa manjka popolnoma Slovanov. V njem ni niti enega Poljaka, Čeha ali Jugoslavana in seveda tudi nobenega nemškega katoličana. Vendar mora tudi slovansko ljudstvo stati na straži ter z odločnostjo braniti svetost in razdružnost zakonske zveze!

Bosna in Hercegovina dobila nov hrvatski list, ki bo izhajal vsak dan in nosil ime: Hrvatski dnevnik. Ustanovitelj lista je serajevski nadškof dr. Stadler.

Grof Khuen Hedervary znorel. Zagrebški listi poročajo, da je znorel ogrski grof Khuen Hedervary, prejšnji ban hrvatski, ki je za časa svojega banovanja tako grdo postopal s Hrvati. Drugi listi zopet temu oporekajo ter trdijo, da je samo zelo razburljiv.

Italijanski izdajice in naša vlada. Na Primorskem so o priliki shodov za splošno in enako volilno pravico kričali Italijani in

italijanaši (slični našim nemčurjem): Proč z Avstrijo! Živijo Lucheni (morilec naše cesarice)! Tamošaji politični uradniki so to mirno gledali in se niso ganili, ko je ta sodrga psovala našo državo in vladarsko hišo. Uboga Avstrija, ki ima take uradnike!

Češki in nemški kmetje. Češki kmečki list za Moravsko „Selské hlasy“ bo z novim letom izhajal dvakrat na teden. Moravski kmetje pač vedo, da s stanovskim časnikaštvom raste tudi moč kmečkega stanu. — Češki kmetje na Češkem so na posebnem zapnem shodu sklenili prihodnje leto izdajati dnevnik kmečke smeri. List bo začel izhajati s 1. marcem. — Nemški kmetje na Češkem so imeli dosedaj list „Nemški Gospodar“, ki je izhajal dvakrat na mesec in imel že 10.000 naročnikov. Z novim letom bo ta list izšel vsak teden dvakrat. Kmečka stvar napreduje!

Nizjeavstrijski kmeti in volilna preosnova. Deželna zveza nizjeavstrijskih kmetov je imela dne 15. decembra sejo, v kateri se je izrekla za večletno bivanje v volilnem kraju in volilno dolžnost. Dotična resolucija se glasi: Mi kmetje spoznamo nevarnost, ki nam preti vsled neomejene splošne in neposredne volilne pravice. Pripravljeni smo, se za določanje večletnega bivanja in za volilno dolžnost potegniti z vso odločnostjo in silo. Mi kmetje smatramo tak sprehod čez Ringstrasse kot malenkost. (Tam so demonstrirali za splošno in enako volilno pravico socialdemokrati pri otvoritvi državnega zbora.) Mi nočemo za naš socialni obstanek in naš star stan nič manj storiti kakor socialdemokrati in hočemo pokazati, da naša stanovska samozavest ne zostaja za samozavestjo delavcev. Za to ceno, za obranitev kmečkega stanu smo pripravljeni vse žrtvovati. Kmetje cele Nizjeavstrijske bodo, če treba, prikorakali v mesto Dunaj, da demonstrirajo za večletno bivanje in volilno dolžnost. Mi kmetje se ne bojimo štrajka železničarjev, gremo lahko tudi peš. Tudi generalni štrajk nas ne ustraši, ampak nas pusti popolnoma mirnodušne, kajti ne more nam pri naših skromnih potrebah nič škodovati. Delavci naj le pazijo, da jim mi ne odgovorimo s štrajkom, da nehamo prodajati živila. Tedaj bomo videli, kdo dalje zdrži, kdo bo prej izstradan. Generalni (splošni) štrajk se mora razbiti na odločnosti drugih stanov. Nepostavnost demonstracije pred državno zbornico nas nič ne briga. Takšne nepostavnosti se dogajajo pri nas v Avstriji pogosto v sporazumljenju z vlado. In če vlada dovoli delavcem, da s takimi sredstvi dajo duška svoji objestnosti, ne more zabraniti kmetu, da se posluži istih sredstev za obrambo. Mi kmetje smo priprav-

ljeni, če bo treba, nastopiti tudi s takimi obrambnimi sredstvi, da si pridobimo pri volilni preosnovi večletno bivanje in volilno dolžnost. Mislimo, da nam bodo stali na strani meščanski in obrtniški stan. Upamo pa, da bodo ministri in poslanci po svoji pameti in presodkih skrbeli, da se zagotovi obstanek kmečkega stanu in da jih ne bo treba prisiliti s takimi sredstvi kakor so demonstracije. Kajti samo s tem, da se določi petletno bivanje in volilna dolžnost pri novi splošni in neposredni volilni pravici, se ohrani kmečkemu stanu politična in gospodarska neodvisnost.

Na Ruskem. Položaj na Ruskem je čimdalje bolj žalosten. Vsevprek prihajajo poročila o vojaških uporih, o stavkah, nasilstvih, ropih, o plenjenju in zarotah, tako da si človek ne more napraviti prave slike o razrahljani Rusiji. Država ruska nima zaslombe v vojaštvu, znamenje, da še miru ni pričakovati. Generalni štab v Peterburgu je odslavil 440 nezanesljivih častnikov. — Da na Ruskem skoraj nikdo ni varen življenja, pričajo številni begunci, ki hite čez mejo. V Carigrad je došlo 4000 ubežnikov, v Berlin pa celo do 200.000. — Položaj na Livskem in Kurskem je grozen. Oborožene čete kmetov plenijo od kraja do kraja ter požigajo gradove. — Za varstvo nemških podanikov je zahteval nemški konzul v Rigi bojne ladje. Tri angleške ladje so priplule v Baltičsko morje, da branijo angleške podanike v Rigi; na poti sta tudi dve francoski bojni ladji. — Car je podpisal dekret, da se nakaže 30 milijonov iz državne blagajne za izboljšanje vojaške hrane in obleke. — Velik upor zoper vojaštvo so vprizorili v Batumu mohamedanci. Vojaki so streljali, ceste so polne mrličev, Batum je pa v ognju. V Peterburgu so zaprli 200 voditeljev uporne gibanja. — Admirala Roždestvenskij in Viren sta prišla 19. dec. v Peterburg.

Nemiri na Kitajskem. Vsled nekega nesporazumljenja med kitajskimi in inozemskimi oblastmi v Šanghaju so nastali hudi nemiri. Kitajci so se vzdignili proti tujcem, ki morajo biti vedno oboroženi, da se čuvajo napadov. Tudi v okolici mesta vre in se je bati, da se ta upor razširi kakor leta 1895 pri boksarskem vstanku. Nemške, angleške in ameriške ladje so izkrcale svoje vojake, da ščitijo svoje sodržavljane. Dosedaj je še v mestu mirno, vendar hudo vre posebno med nižjim ljudstvom, ki je pripravljeno vsak trenutek začeti s plenjenjem.

Dopisi.

Maribor. (Nemška besnost o šolstvu.) Prvi slučaj. Kakor danes na Štajerskem že gotovo vsakdo ve, je bila zadnja jesen na ljudski šoli Leitersberg-Krčevina pri Mariboru za učiteljico nastavljen gospodična Antonija Štupca. Imenovana gospodična je naredila učiteljske izpite z odliko, je še celo izprašana za meščanske šole ter služe vsled svojega vzornega vedenja in krasnih uspehov v šoli. Tudi najbolj zagrizeni Nemci ne morejo na njej najti družega madeža, nego, da je značajna Slovenka; toda gospodična se nikakor ni udeleževala politike, vendar je besnim Nemcem že to mnogo preveč, če jim Slovenec ne mara skočiti v nenasitno žrelo ter ostane značaj. Vsled zasluga je gđ. Štupca za omejeno mesto pri okrajnem šolskem svetu morala priti v terno, na kojega podlagi je od deželnega šolskega sveta bila imenovana. To pa je velike nemške gospode v krajnem šolskem svetu, izmed katerih se vsi dobro nemški ne znajo, tako razburilo, da so zahtevali odstranitev gđ. Štupce ter iz šolskega sveta izstopili.

Drugi slučaj. Ker postavnim potom ni mogoče gospodične Štupce odstraniti, se je z raznih strani z vso silo pritiskalo na njo, da bi se radovoljno odpovedala službi na imenovani šoli ter dala kam drugam prestaviti. Končno se je ubogi učiteljici grozilo, da jo bo z drugimi sredstvi prisililo, da bo Leitersberg-Krčevino rada zapustila. Ni se čuditi, da je

Toda glej z močmi usode
ni zaveze, ni pogoje,
in nesreča urno spé...
(Schiller-Kosecki.)

Kakor prej kot deklica, tako je bila tudi sedaj kot žena in soproga vzorna. Največje veselje ji je bilo domače ognjišče; skrb za red in domačo udobnost ji je prešla v kri in življenje. Kot krščanska bogoljubna žena ni iskala po vzgledu naših modernih žen zabave le med šumnim svetom, našla jo je pod domačim krovom.

V malo dnevih bi bila dočakala prvič srečo materinsko, a tu je ravno tragika njenega življenja. V najlepših upih in načrtih, v nepoznanem veselju se je zibala; solnce družinske sreče je vzhajalo na obzorju njenega življenja, a predno jo je prvi žarek pozdravil, nagnila se je čez njo smrtna senca naglo, brezpogojno, kruto — — Na večer zdrava, v družbi svojega moža vesela, a po noči vsled eklampsije v dveh urah — mrlič, brez slovesa od svojega moža, brez slovesa od tega sveta, toda okrepcana še s sv. poslednjem oljem. Prav ima Slomšek, ko pravi:

Človek, glej dognanje svoje:
danes srečen si, vesel,
jutri ti že zvon zapoje,
truplo tvoje bo pepel,

ker „dneva ne pove nobena pratka.“

Dne 24. novembra so zapeli kozjanski zvonovi žalostinko oni „roži v pustinji“, oni cvetki, ki

cvetela je, a kmalu je zvenela,
zvenela je, da večno bi cvetela.

Zaplakal je mož, nesrečen, potr, zaplakal kakor dete... Zaplakali so stariši, sorodniki, znanci in prijatelji,

saj pač glasovi teh zvonov
vsem segajo v srce;
velé, da treba je odnesti
sedaj pokojnico po cesti,
odnesti treba v dom je nov,
tje, kjer mrliči spé. (Prelesnik.)

Iz tvojega groba, Marica, pa nam odmeva opomin, da

nas smrti ne obvaruje koža gladka,
od nje nas ne odkupijo kupi zlata.
(Prešeren.)

Odmeva nam iz njega vzor krepostne mladenke in čednostne žene, zato ti ohranimo trajen spomin v svojem srcu, dokler se ne vidimo nad zvezdami, kjer, kakor upamo,

lepše solnce Tebi sije,
lepša zarja rumeni.

—lj—